

Niks dan genade

Mattheüs 21.23-36; Jesaja 5.1-7

Rev Dr Jos M. Strenght

Maadi 2011

Ik denk dat we allemaal wel eens diep teleurgesteld zijn geweest wanneer iemand niet aan onze verwachtingen voldoet. Je stelt je vertrouwen in iemand, je schenkt hem je vertrouwen, je geeft hem je geld. Velen van ons kennen de pijn wanneer dat vertrouwen wordt beschaamd.

Je hebt jarenlang hard gewerkt en je spaargeld geïnvesteerd in een fonds dat grote opbrengsten belooft. Wanneer dat fonds niet aan je verwachtingen voldoet, kan dat bijzonder frustrerend zijn.

Je hebt werknemers die werkelijk niet presteren zoals zij zouden moeten, ondanks de opleiding, ondersteuning en het salaris dat je hun geeft. Dat is zeer teleurstellend.

Ook onder vrienden kunnen we diep gekwetst worden wanneer onze vriendschap wordt verraden door iemand van wie je altijd dacht dat hij een vriend was, maar van wie je uiteindelijk ontdekt dat hij je alleen maar gebruikte.

1. Gods genade geeft ons overvloed

Jezus vertelde een verhaal over een rijke landeigenaar die diep teleurgesteld was in de mensen aan wie hij zijn land had verhuurd. De landeigenaar had het land gekocht, hij had er een wijngaard aangelegd, er een omheining omheen gezet, er een wijnpersbak in uitgegraven en een wachttoren gebouwd. Hij had al het zware werk gedaan. Hij had veel tijd, geld en energie in de wijngaard geïnvesteerd.

Daarna verhuurde hij de wijngaard aan enkele pachters en vertrok naar een ander land. Toen de oogsttijd was aangebroken, stuurde hij zijn knechten naar de pachters om zijn deel van de opbrengst in ontvangst te nemen.

In Israël was het heel gebruikelijk dat een landeigenaar naar het buitenland ging en zijn land aan pachters verhuurde. Veel rijke mensen woonden liever op een koelere plaats, misschien zelfs in Rome, om de hete zomers van het Midden-Oosten te vermijden.

De hoorders van Jezus kenden waarschijnlijk allemaal wel enkele beroemde Joodse families die in het buitenland woonden, maar tegelijkertijd landeigenaar waren in Israël. De situatie die Jezus beschreef was voor hen dus niet vreemd.

Zij kenden ook de verhalen uit het Oude Testament waarin Israël wordt vergeleken met een wijngaard. Jesaja zingt een lied over de schoonheid van de wijngaard, terwijl hij zich ervan bewust is dat God buitengewoon goed voor Israël was geweest.

Met grote toewijding en liefde had God Israël alles gegeven wat het nodig had. Hij zegende hen met een prachtige aarde, met de zon en de maan aan de hemel, met vruchtbare grond, mooie gezinnen, en eigenlijk met alles wat zij nodig hadden.

Kunnen wij ontkennen dat de Heere, onze God, ons leven werkelijk mooi heeft gemaakt? Wij hebben alles wat we nodig hebben. Werk, voedsel, een huis, familie en een gemeenschap om ons heen. Wij danken God voor Zijn genadige goedheid.

De landeigenaar in ons verhaal had het de pachters bijzonder gemakkelijk gemaakt. Alles was voor hen klaargemaakt. En als landeigenaar was hij geen bemoeizuchtige beheerder.

Hij doet me een beetje denken aan mijn huisbaas hier in Maadi. Ik heb enkele huisbazen gehad die onaardig, streng of grillig waren. Misschien kent u dat soort mensen. Maar op dit moment hebben we een zeer vriendelijke huisbaas. Hij staat ons toe om in een villa met vier slaapkamers en een mooie tuin te wonen, een heerlijk huis. Hij valt ons nooit lastig met allerlei eisen en de huur is belachelijk laag.

De beste man woont om de hoek, maar we zien hem zelden. Dat is een groot voordeel bij een huisbaas. Hij gedraagt zich als iemand die op afstand blijft. Hij wil alleen dat wij onze huur op tijd betalen en zelfs wanneer we soms een paar weken te laat zijn, blijft hij vriendelijk.

God heeft ons alles gegeven wat wij nodig hebben. En vervolgens maakt Hij ons leven niet moeilijk met zware eisen, maar Hij houdt afstand en vertrouwt erop dat wij goed zullen omgaan met wat Hij ons heeft toevertrouwd.

Hij geeft ons alles wat wij nodig hebben, en daarbij veel vrijheid om van het leven te genieten. In Zijn genade heeft Hij Zijn hele schepping aan ons toevertrouwd. En wat Hij van de pachters vraagt, is niet onredelijk. Heb uw naaste lief, leef in vrede, vertrouw op God, doe recht en volg Jezus Christus.

2. Zelfs wanneer Hij ongehoorzaam wordt behandeld, biedt Hij genade

Maar de mens heeft een grote neiging om er een puinhoop van te maken. De pachters in het verhaal weigerden de huur te betalen.

Jezus spreekt hier in de eerste plaats over de leiders van Israël, die de wetten van God niet volgden. Zij waren niet dankbaar voor alles wat hun was toevertrouwd, maar zij wilden zelf de eigenaars worden.

Toen de knechten van de landeigenaar kwamen, weigerden de pachters te betalen. In plaats daarvan hadden zij de brutaliteit om de knechten te doden. Toen de landeigenaar nog meer knechten stuurde om zijn deel van de opbrengst te innen, werden ook zij slecht behandeld. Zo had Israël door de eeuwen heen vele profeten gedood die telkens opnieuw naar het volk waren gezonden.

Het is gemakkelijk om ons te richten op het slechte gedrag van de pachters in deze gelijkenis. Maar veel interessanter is het om te kijken naar het buitengewoon opmerkelijke gedrag van de landeigenaar.

Als mijn huisbaas zijn bewaker, Musa, naar mij stuurt om de huur op te halen en ik Musa dood om niet te hoeven betalen, wat zal mijn huisbaas dan doen? Ook al is hij een vriendelijke man, ik durf

erom te wedden dat binnen vijftien minuten ongeveer de helft van de politiemacht van Maadi bij mij thuis zou zijn en dat ik naar de gevangenis zou worden gebracht.

Maar de landeigenaar in ons verhaal gaf de pachters nog een kans. Hij stuurde meer knechten om de huur op te halen. Hij probeerde opnieuw zijn deel van de opbrengst te ontvangen en tegelijkertijd zijn pachters voor het oordeel te behoeden.

Nadat de volgende groep knechten opnieuw slecht was behandeld en sommigen zelfs waren gedood, besloot de landeigenaar zijn zoon naar hen toe te sturen. Hij zei. Voor mijn zoon zullen zij ontzag hebben.

Op dit punt gaat het verhaal alle grenzen van het redelijke te buiten. In het gewone leven zou geen enkele eigenaar, wiens rechten zo grof met voeten waren getreden, zo edelmoedig zijn om misdadigers nog een kans te geven. Zeker zou hij zijn eigen zoon niet hebben overgeleverd aan mensen die zijn knechten hadden mishandeld.

Inderdaad. Maar bedenk wel dat het een gelijkenis is. En eigenlijk is het een gelijkenis die aan de ene kant de onredelijkheid van de zonde laat zien en aan de andere kant de onbegrijpelijke liefde. Wanneer we het vanuit dat perspectief bekijken, is dit verhaal een van de mooiste en meest ontroerende verhalen die ooit zijn verteld.

Wat had de landeigenaar moeten doen? Hij heeft macht en kan terugslaan. De politie bellen? De pachters straffen? Hoe moet hij zijn woede uiten? Zal hij zijn vijanden toestaan te bepalen hoe hij reageert?

De landeigenaar besloot een laatste poging te doen, waarbij hij zich volledig kwetsbaar opstelde. Hij deed iets wat diep ontroert. Hij stuurt zijn zoon. Zijn enige zoon. Zijn leven, zijn liefde.

De schrijver van de brief aan de Hebreeënen zou later schrijven.

In het verleden heeft God vele malen en op vele wijzen tot de vaders gesproken door de profeten, maar in deze laatste dagen heeft Hij tot ons gesproken door de Zoon. Hij heeft Hem Erfgenaam gemaakt van alles en door Hem heeft Hij ook de wereld gemaakt.

God sprak gedurende vele eeuwen door profeten en uiteindelijk door Zijn Zoon. En hoewel de ene na de andere werd vermoord, hield God niet op met liefhebben.

Dit is het middelpunt van het verhaal dat Jezus ons vertelt. Dit is de sleutel om het te begrijpen. Wij zien de zelfopofferende liefde van de eigenaar van de wijngaard. Jezus vertelt niet alleen een verhaal over de slechtheid van de leiders van Israël. Hij vertelt werkelijk een verhaal over de geduldige, zelfopofferende liefde van God. Een God Die niet ophoudt ons lief te hebben.

Voor mijn zoon zullen zij ontzag hebben

Koning Hoessein van Jordanië was populair in zijn eigen land, het Koninkrijk Jordanië. Toch kreeg hij soms te maken met opstand van zijn 'pachters'. In het Midden-Oosten doet een verhaal de ronde

over de manier waarop koning Hoessein in 1980 met zo'n opstand omging. Ik wil u voorlezen uit het boek *Jesus Through Middle Eastern Eyes* van Kenneth Bailey.

Op een avond in het begin van de jaren tachtig kreeg de koning van zijn veiligheidsdienst te horen dat ongeveer vijfenzeventig Jordaanse legerofficieren op dat moment bijeen waren in een nabijgelegen kazerne om een militaire staatsgreep tegen het koninkrijk voor te bereiden. De veiligheidsfunctionarissen vroegen toestemming om de kazerne te omsingelen en de samenzweerders te arresteren. Na een plechtige stilte weigerde de koning en zei hij. Breng mij een kleine helikopter. Er werd een helikopter gebracht. De koning stapte in, samen met de piloot, en vloog zelf naar de kazerne. Hij landde op het platte dak. De koning zei tegen de piloot. Als je geweerschoten hoort, vlieg dan onmiddellijk weg zonder mij.

Ongewapend liep de koning vervolgens twee trappen af en verscheen plotseling in de ruimte waar de samenzweerders bijeen waren. Hij zei rustig tegen hen.

Heren, het is mij ter ore gekomen dat u hier vanavond bijeen bent om uw plannen om de regering omver te werpen, het land over te nemen en een militaire dictator aan de macht te brengen, af te ronden. Als u dit doet, zal het leger uiteenvallen en zal het land in een burgeroorlog worden gestort. Tienduizenden onschuldige mensen zullen sterven. Dat is niet nodig. Hier ben ik. Dood mij en ga verder. Dan zal er slechts één man sterven.

Na een moment van verbijsterde stilte stormden de opstandelingen gezamenlijk naar voren om de hand en de voeten van de koning te kussen en hem levenslang trouw te zweren.

Koning Hoessein koos voor volledige kwetsbaarheid. Hij handelde edelmoedig en wakkerde daardoor de bijna uitgedoofde vonk van eergevoel bij de opstandelingen opnieuw aan.

In overeenstemming met het voorbeeld van koning Hoessein hoopt de eigenaar van de wijngaard in het verhaal van Jezus dat de gewelddadige mannen in de wijngaard de onbeschrijflijke edelmoedigheid van de eigenaar zullen aanvoelen en zich aan hem zullen onderwerpen.

3. Wanneer Hij wordt verworpen, biedt Hij nog steeds genade

Maar toen de pachters de zoon zagen, zeiden zij bij zichzelf. Dit is de erfgenaam. Kom, laten we hem doden en zijn erfenis voor onszelf houden.

De erfenis verkrijgen? Hoe kunnen zij denken dat zij door de zoon te doden eigenaar van de wijngaard kunnen worden?

Volgens de Joodse verzameling tradities, de Misjna, kon het bezit van een stuk grond na drie jaar bewoning worden veiliggesteld wanneer er geen wettige erfgenaam was en de eigenaar was gestorven.

Misschien hoopten de pachters dus dat de eigenaar op afstand niet meer daadkrachtig zou kunnen optreden nadat hij zijn zoon had verloren. Misschien gingen zij ervan uit dat de eigenaar niets zou doen, omdat hij ook had toegestaan dat zijn knechten werden gedood. Zo dwaas kan de zonde zijn.

De apostel Paulus schrijft in zijn brief aan de Romeinen.

Of veracht u de rijkdom van Zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en geduld, zonder te weten dat de goedertierenheid van God u tot bekering leidt? Maar in overeenstemming met uw hardheid en uw onbekeerlijke hart hoopt u voor uzelf toorn op tegen de dag van de toorn en van de openbaring van het rechtvaardig oordeel van God.

Maar de pachters in het verhaal waren niet onder de indruk van de goedheid van de landeigenaar. Ze grepen zijn zoon vast, wierpen hem uit de wijngaard en doodden hem. Het besluit was genomen.

Jezus vraagt vervolgens aan de Joodse leiders met wie Hij sprak wat de eigenaar van de wijngaard met de pachters moest doen. In het verhaal had Jezus hun voldoende ruimte gegeven om zichzelf te veroordelen, maar zij zagen de valstrik niet aankomen. Zij zeiden tegen Hem.

Hij zal die kwaaddoeners een kwade dood doen sterven en zal de wijngaard aan andere landbouwers verhuren, die hem de vruchten op hun tijd zullen geven.

Ze waren in de val gelopen. Jezus zei vervolgens:

Hebt u nooit gelezen in de Schriften. De steen die de bouwers verworpen hadden, die is tot een hoeksteen geworden; dit is door de Heere geschied, en het is wonderlijk in onze ogen?

Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan voortbrengt. En wie op deze steen valt, zal verpletterd worden; en op wie hij valt, die zal hij vermorzelen.

God is buitengewoon genadig, maar denk niet dat Zijn genade onbeperkt kan worden opgerekt. God is geduldig, maar Hij houdt ons allemaal verantwoordelijk.

De steen die door de bouwers werd verworpen maar door God werd gekozen, is een citaat uit Psalm 118. In die Psalm verwijst de steen naar Israël. Door mensen veracht en verworpen, maar door God gekozen.

Maar Jezus presenteert Zichzelf nu als de grondslag voor Gods handelen met de wereld, in plaats van Israël. Hij vat alles samen wat God van Israël verwachtte en wat Israël, en de mensheid, niet heeft gedaan.

Hij vertegenwoordigt God tegenover de mensheid als de hoeksteen van de nieuwe mensheid die God schept.

De gelijkenis laat de weloverwogen moord op de zoon zien, precies als antwoord op wat de Joodse leiders met Jezus zouden doen.

U verwerpt de zoon, zegt Jezus tegen de leiders van Israël, en het gevolg is dat u verpletterd zult worden en dat het Koninkrijk van u zal worden weggenomen en aan een ander volk zal worden gegeven.

Dit is harde taal, dat kan niet worden ontkend. Maar kijk ook naar de hoopvolle kant. Jezus zegt niet dat de wijngaard vernietigd zal worden, zoals Jesaja had voorspeld.

In het verhaal van Jezus is God genadiger. Hij beëindigt Zijn liefde voor Zijn volk niet in toorn, maar opent een nieuwe deur van genade.

Waar Gods aanwezigheid in de wereld eeuwenlang beperkt leek tot Israël, opent Hij nu de deuren breed voor alle mensen. De dood van Zijn Zoon opent de deur naar meer genade, naar overvloedige genade.

De steen is een hoeksteen geworden voor een nieuw gebouw, waarin niet alleen gelovige Joden, maar ook gelovigen in Jezus Christus uit alle volken als levende stenen worden gebouwd. Mensen uit alle stammen, talen en volken.

Vanwege de moord op Zijn Zoon heeft God Zijn aanbod van genade aan Israël niet verminderd, maar uitgebreid. Hij heeft Israël niet afgeschaft. Hij hield Zijn armen breed open en opende ze zelfs nog verder.

Petrus moet heel aandachtig naar Jezus hebben geluisterd toen Hij deze gelijkenis vertelde. In zijn eerste brief, hoofdstuk 2.4-10, zou hij later schrijven.

En kom naar Hem toe als naar een levende steen, die wel door de mensen verworpen is, maar bij God uitverkoren en kostbaar, en wordt ook zelf, als levende stenen, gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterschap, om geestelijke offers te brengen, die God welgevallig zijn door Jezus Christus. Daarom staat er in de Schrift. Zie, Ik leg in Sion een hoeksteen die uitverkoren en kostbaar is; en Wie in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. Voor u dan, die gelooft, is Hij kostbaar; maar voor de ongehoorzamen geldt. De steen die de bouwers verworpen hebben, die is de hoeksteen geworden, en een steen des aanstoots en een struikelblok; voor hen namelijk die zich aan het Woord stoten, door ongehoorzaam te zijn, waartoe zij ook bestemd zijn.

Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht. U, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent.

Conclusie

Israël was God ongehoorzaam, dus stuurde Hij Zijn profeten. Zij bleven ongehoorzaam, dus stuurde Hij meer profeten. Zij bleven ongehoorzaam, en daarom stuurde God in Zijn genade Zijn eigen Zoon.

Zij doodden Zijn Zoon, en in Zijn genade vaagde Hij hen niet weg. God biedt ons genade, genade en nog meer genade.

Hij houdt Zijn armen breed open en Israël, evenals alle volken, wordt hartelijk uitgenodigd om deel te nemen aan Zijn ene heilige volk, de kerk, die bestaat uit mensen van alle nationaliteiten.

Hij heeft ons, Zijn kerk, een grote verantwoordelijkheid gegeven om voor Hem vrucht te dragen, met liefde, vrede en geloof. En zolang wij ons aan Hem vasthouden, ontmoet Hij zelfs onze tekortkomingen met nog meer genade.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.